

การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2
ตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

INCLUSIVE SCHOOLS ADMINISTRATION UNDER THE SUPERVISION
OF LAMPHUN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2 ACCORDING
TO THE PDCA CYCLE

สมจิต ไชยเชษฐ¹, สมเกตุ อุทธโยธา² และ จักรปรุฬห์ วิชชาอัครวิทย์³
Somjit Chaiched¹, Somkate Uttayotha² and Jakpraloon Vicharaukaravit³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300^{1,2,3}
Chiang Mai Rajabhat University, 202 Chang Puak Road, Chang Puak Sub-district, Mueang District,
Chiang Mai Province 50300^{1,2,3}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 และเสนอแนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สำหรับโรงเรียนอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม จำนวน 4 โรงเรียน รวม 16 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สรุปภาพรวมการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท 4 ด้าน พบว่าด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.63) ต่อจากนั้นเป็นด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์

³ อาจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์

พบว่าด้านที่มีการดำเนินงานในภาพรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ คือ การดำเนินการตามแผน (DO) ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.59), การวางแผนปฏิบัติงาน (PLAN) ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.66), การตรวจสอบประเมินผล (CHECK) ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.66) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุง (ACTION) ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.52)

2. แนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) จะมีประสิทธิภาพได้ต้องใช้นวัตกรรมจัดการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) เข้าไปบริหารทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า

คำสำคัญ : การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนร่วม, โรงเรียนต้นแบบการเรียนร่วม

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine administration problems of inclusive schools under the supervision of Lamphun Primary Education Service Area 2 and to propose other schools an inclusive school administration guideline by implementing the PDCA Cycle. The sample group involved in this investigation was 16 school administrators and personnel in four schools as well as two specialists in administration of inclusive schools. The research instruments included a questionnaire and a structured interview based on the four aspects of the SEAT Framework. The analysis results were summarized as follows:

1. Regarding the administration of the participating schools based on the PDCA Cycle and the four aspects of the SEAT Framework, it was found that the administrative performances with the highest level included environment ($\bar{x} = 4.47$, S.D.=0.62); tools, media and facilities ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.63); students ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.63); and instructional activities ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.63) respectively. When the cycle was applied, it was revealed that the performances at a high level, ranked from high to low, were implementing the plan (Do) ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.59), planning (Plan) ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.66), verifying and assessing (Check) ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.66), and using assessment results for improvement (Act) ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.52).

2. With respect to the guideline for administering the inclusive schools, it was recommended that, for maximal efficiency, the cycle be continuously applied and implemented in all aspects of administration in order to achieve the expectations and to seek better administrative conditions.

KEYWORDS: Inclusive Schools Administration, Inclusive Schools

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถลงสู่การปฏิบัติได้อย่างสัมฤทธิ์ผล คือ การจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมา การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษของประเทศไทยนั้นผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจะถูกแยกออกจากสังคมโดยรวม ให้ไปรับการศึกษาอยู่ในโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความบกพร่อง ซึ่งเป็นการปิดกั้นผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ให้มีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมกับชุมชน ต่อมารัฐได้มีการนำผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีทักษะการเรียนรู้สูง (High Functioning) เข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนทั่วไปในการเรียนร่วมของโรงเรียน ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้โรงเรียนเหล่านี้จัดการเรียนร่วมใน 3 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนร่วมแบบเต็มเวลา (Mainstreaming) หมายถึง การให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนในโรงเรียนปกติในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา และผู้เรียนจะได้รับบริการทางการศึกษาเช่นเดียวกับผู้เรียนอื่นทุกประการ ผู้เรียนที่เข้าเรียนร่วมแบบนี้จะต้องเป็นผู้เรียนที่มีความบกพร่องไม่มาก การเรียนร่วมแบบบางเวลา (Integration) หมายถึง การเรียนร่วมบางเวลาหรือบางวิชา ผู้เรียนที่รับบริการในลักษณะนี้มักเป็นผู้เรียนและมีความพิการในระดับปานกลางถึงระดับมาก ต้องมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะบุคคล

(Individualized Education Plan - IEP) ให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน และการเรียนร่วมแบบเรียนรวม (Inclusive Education) หมายถึง การจัดการศึกษาโดยวิธีเรียนร่วมระหว่างผู้เรียนทั่วไปและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นแนวคิดทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ว่า โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษกับผู้เรียนทั่วไป โดยผู้เรียนจะเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ และโรงเรียนจะจัดการศึกษาให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมตามแผนการจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะบุคคล ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น. 29) ได้ดำเนินการดังนี้ คือ 1) พัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาและขยายโอกาสทางการศึกษาพิเศษ โดยผลจากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมกับผู้เรียนทั่วไปได้ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการดีกว่าการเรียนกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ 2) พัฒนาการเรียนร่วมในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามหลักการที่ว่า การเรียนร่วมแบบเรียนรวมเป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างหลักการทางการศึกษาและสังคม บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนและความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในฐานะเป็นสมาชิกของโรงเรียน ชุมชน สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่และดำรงชีวิต

ร่วมกับครอบครัว ซึ่งไม่จำเป็นต้องแยกผู้เรียนออกจากครอบครัว แต่ให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษกลมกลืนกับสภาพสังคมเป็นการอยู่รวมกัน (Inclusion) ของมวลมนุษยชาติ และ 3) การจัดการเรียนร่วมมีการปรับเปลี่ยนบริบทแวดล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการทรัพยากรที่มีเข้าสู่ระบบการดำเนินงานปกติ และให้บุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนและกระบวนการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (รจเรข พะยอมแย้ม, 2553, น. 42)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั่วประเทศดำเนินการตามโครงสร้าง SEAT (SEAT Framework) (เบญญา ชลธารินทร์, 2546, น. 3) ซึ่งประกอบด้วย S : Students (นักเรียน) หมายถึง นักเรียนทั่วไป นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และครอบครัว E : Environment (สิ่งแวดล้อม) หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน A : Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล T : Tools (เครื่องมือ) หมายถึง นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ตำรา บริการ และการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตามโครงสร้าง SEAT นี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันรับผิดชอบและปฏิบัติงานในลักษณะการประสานความร่วมมือกัน

ที่จะสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่สนับสนุนการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะทำให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จและเป็นการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาให้ไปในทิศทางเดียวกัน ในการนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ได้ดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้าง SEAT ตามนโยบายและการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษของประเทศไทยจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การนิเทศ กำกับติดตาม เพื่อให้เด็กพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด ได้จัดการศึกษาในรูปแบบของ “การจัดการเรียนร่วม” เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ดูแลการศึกษาทั้งหมด 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอลี้ และอำเภอทุ่งหัวช้าง ในการดำเนินงาน “จัดการเรียนร่วม” ดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ได้คัดเลือกโรงเรียนทั้ง 4 อำเภอเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้งหมด 19 โรงเรียน ประกอบด้วย อำเภอบ้านโฮ่ง 4 โรงเรียน อำเภอเวียงหนองล่อง 2 โรงเรียน อำเภอลี้ 10 โรงเรียน และอำเภอทุ่งหัวช้าง 3 โรงเรียน ผลการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่ผ่านมาปรากฏว่ามีปัญหา

หลายประการ ได้แก่ผู้บริหารยังมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วมน้อย ทำให้การบริหารจัดการไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน และมีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้าน ทำให้การดำเนินการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเด็กนักเรียนปกติกับนักเรียนมีความต้องการพิเศษเรียนร่วม (ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน, 2558, น. 9)

ประกอบกับที่ผ่านมาได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานเรียนร่วมอยู่หลายเรื่อง เช่น วิหาร ชันทอง (2550) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี โสภณ คำปาเชื้อ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2 อัจฉราภรณ์ บัณวล (2551) ศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดลำพูนตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไพพร จิระมิตร (2554) ศึกษาสภาพการศึกษารูปแบบการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

จากผลงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยที่ผ่านมานั้น ส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาการปฏิบัติงาน สภาพความพร้อมหรือผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละแห่งที่ผู้วิจัยสนใจต้องการศึกษา ซึ่งไม่ได้เป็นการศึกษาโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีแนวทางการบริหารงานดีเยี่ยม เพื่อนำแนวทางการบริหารงานนั้นมาเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมอื่น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูนว่าเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมได้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการจัดการเรียนร่วมให้เป็นโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ซึ่งใช้กระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งทำให้โรงเรียนทราบถึงสภาพการดำเนินงานในแต่ละด้านและเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือสนับสนุน สามารถปรับปรุงและพัฒนางานทุกด้านได้ตามคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษา โดยศึกษาว่าโรงเรียนดังกล่าวมีแนวทางในการบริหารงานอย่างไรที่ทำให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลของ

การศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม และเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมให้มีมาตรฐาน ส่งผลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนร่วมที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สำหรับโรงเรียนอื่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนด ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำที่มีการจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 19 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนในอำเภอบ้านโฮ่ง 4 โรงเรียน อำเภอเวียงหนองล่อง 2 โรงเรียน อำเภอสี 10 โรงเรียนและอำเภอทุ่งหัวช้าง 3 โรงเรียน รวมจำนวน 19 คน
2. บุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมโดยตรงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 19 โรงเรียน รวม 57 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมจำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยหละ อำเภอบ้านโฮ่ง โรงเรียนบ้านบวกอำเภอสี โรงเรียนบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง และโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง อำเภอเวียงหนองล่อง รวมจำนวน 4 คน เลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรวมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูนให้เป็นโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมจำนวน 4 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน

ข้อมูล

2. บุคลากรในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันโดยตรง จำนวน 4 โรงเรียน รวมจำนวน 12 คน เป็นบุคลากรในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันโดยตรง ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกัน จำนวน 1 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมอยู่ในชั้นเรียน จำนวน 1 คน ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอละ 1 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 เลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ร่วมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรู้ร่วมกันประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรู้ร่วมกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารงาน

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษา ปัญหาและปัจจัยที่ทำให้การบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ตามกรอบโครงสร้าง SEAT ของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประสบผลสำเร็จ โดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน จำนวน 16 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ตามกรอบการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ตามโครงสร้าง SEAT ที่จะส่งเสริมให้การบริหารงานประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้ง 4 โรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกันที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) อย่างมีคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปผลเป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกันตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานในการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 ซึ่งได้ปรับปรุงและพัฒนาจากโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในการบริหารงานเรียนรู้ร่วมตามนโยบายและการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษของประเทศ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะทั่วไปในการบริหารงานจัดการเรียนรู้ร่วม 4 ด้าน ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended)

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานสำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรู้ร่วมตามวงจรคุณภาพ PDCA

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน ตามวงจรคุณภาพ PDCA

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามเรื่องการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปความเรียง

2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเรื่องแนวทางการบริหารงานโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากสรุปผลการให้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สรุปภาพรวมการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท 4 ด้าน

พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.63) ต่อจากนั้นเป็นด้านนักเรียน ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.63) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่าด้านที่มีการดำเนินงานในภาพรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ คือ การดำเนินการตามแผน (DO) ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.59), การวางแผนปฏิบัติงาน (PLAN) ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.66), การตรวจสอบประเมินผล (CHECK)

($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.66) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุง (ACTION) ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.52)

2. แนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) แยกเป็น 4 ด้าน ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ดังนี้

ด้านนักเรียน โรงเรียนควรมีการวางแผนในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างครอบคลุม ต้องจัดทำแผนการรับนักเรียน ระบบการคัดกรองนักเรียน มีการจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โรงเรียนต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกส่วนและนำผลการประเมินทุกส่วนมาดำเนินการปรับปรุงเพื่อพัฒนาต่อไป

ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรมีการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ การจัดการอัตรากำลังบุคลากร การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียนต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องทุกส่วนและนำผลการประเมินทุกส่วนมาดำเนินการปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีการวางแผน จัดทำ ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการ

สอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเป้าหมายระยะยาวที่ระบุไว้ มีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกผลการวิจัย เพื่อจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาผู้เรียน สามารถคัดแยกส่งต่อและจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมเข้าเรียนในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการปฏิบัติงานของโครงการเรียนร่วม มีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณการจัดทำสื่อการเรียนการสอน มีการนำผลการตรวจสอบการใช้งบประมาณมาปรับปรุงและวางแผนในการใช้งบประมาณในครั้งต่อไปอย่างถูกต้อง คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มีการนำผลการประเมินการจัดทำสื่อ นวัตกรรม ผลงานทางวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วม การประสานงานขอความร่วมมือบุคลากรที่มาใช้ปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตราที่ 10 ที่กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเข้ารับการศึกษิตตามสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยโรงเรียนทั่วไปจะต้องรับผู้เรียนทุกคนเข้าเรียน ในรูปแบบการเรียนร่วมระหว่างผู้เรียนทั่วไปกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 5) ได้มีนโยบายให้แต่ละโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม จัดการศึกษาให้กับนักเรียนตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ที่เบญจา ชลธารินทร์ (2546) ได้กล่าวไว้ คือได้พัฒนาโครงสร้างการบริหารการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้าง SEAT เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาต้องบริหารองค์ประกอบหลัก 4 ประการคือนักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอนและเครื่องมือ เพื่อให้การเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน ได้เก็บข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมทั้ง 4 โรงเรียนพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือด้านนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีปัญหาหลากหลาย บางคนมีฐานะยากจน ขาดการส่งเสริมและเอาใจใส่จากทางบ้าน ขาดเรียนบ่อยและเรียนรู้ช้าทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาคือ ครูควรปรับปรุง

วิธีการสอนให้น่าสนใจขึ้น ใช้สื่อที่สัมผัสได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สอนทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ฝึกอาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ และที่สำคัญคือ สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ในการให้ความสำคัญกับบุตรหลานของตนเองให้มากขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพพร จิระมิตร (2554) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่านักเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายในการช่วยเหลือและพัฒนาให้นักเรียน การจัดกิจกรรมต้องส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งเป็นหลักสูตรและแผนการจัดการศึกษารายบุคคลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้น

ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านครอบครัวฐานะยากจน บิดามารดาแยกทางกัน ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บางคนไม่ยอมรับว่าบุตรหลานของตนเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางผู้ให้ข้อมูลได้แก้ไขโดยสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน จัดประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองได้ทราบ ประชาสัมพันธ์

โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบ เกี่ยวกับนโยบาย ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองได้เข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางบริหารจัดการเรียนร่วมของ เบญจา ชลธารนนท์ (2546) อ้างถึงใน อัจฉราภรณ์ บัณวล, (2551) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดลำพูน ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ได้กล่าวว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนต้องจัดการประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียนและมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือเป็นปริมาณงาน พร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมเป็นเจ้าของโครงการ นอกจากนี้โรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศนำเสนอในลักษณะของโปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีโอ หรือจัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบาย ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอาสาเป็นวิทยากรหรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงานด้านผู้พิการในสังคมที่สอดคล้องกับการเรียนร่วมจะได้เผยแพร่ให้ทุกคนรับทราบ ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกันโดยทำงานร่วมกันเป็นทีม นอกจากนี้โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมประชุมสัมมนาให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่องให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอนได้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งโรงเรียนต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อพิจารณาความพร้อมของผู้เรียนในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สำหรับเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามศักยภาพและความต้องการพิเศษของแต่ละคน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าครูหรือบุคลากรที่ได้รับจัดสรรมาช่วยในเรื่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ไม่ตรงตามสายงาน ทำให้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ไม่เต็มที่ และไม่สามารถขยายผลให้กับบุคคลอื่นได้ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบอีกว่าบางโรงเรียนบุคลากรไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องให้ครูในตำแหน่งที่เสี่ยงเด็กพิการไปช่วยสอนในรายวิชาอื่น ๆ ทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลได้แก้ไขปัญหานี้โดยพยายามส่งครูทุกคนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ศึกษาแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้เข้าใจ และปรับเปลี่ยนวิธีการสอน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอัคราภรณ์ บัวนวล (2551) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดลำพูน ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) พบว่าครูที่รับผิดชอบงานเรียนร่วมโดยตรงไม่เพียงพอเนื่องจากครูในโรงเรียนไม่ครบชั้นเรียน ข้อเสนอแนะคือ ขอรับการสนับสนุนบุคลากรจากรัฐบาลและปรับเปลี่ยน

วิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า สื่อที่ได้รับจากศูนย์การศึกษาพิเศษไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอในการจัดทำสื่อหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางโรงเรียนได้ดำเนินการขอสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อเพิ่มได้รับการจัดสรรแต่ก็ยังไม่เพียงพอและล่าช้า จึงให้ครูที่เกี่ยวข้องจัดทำสื่อต่าง ๆ ตรงกับความต้องการของนักเรียน สื่อบางอย่างให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รจเรข พะยอมแย้ม (2553) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารด้านเครื่องมือ (Tools) คือ 1) ควรติดต่อประสานงานและขอรับการสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) จัดสรรงบประมาณ บุคลากร นักวิชาชีพ และสื่อเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท 3) การกำหนดทิศทาง นโยบาย จุดมุ่งหมาย ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2. แนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

เมื่อผู้วิจัยได้ทราบถึงสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียน

รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ในจัดการศึกษาให้กับนักเรียนตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ผู้วิจัยได้นำหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มาจัดการบริหารในแต่ละด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ตามแนวคิดการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming in Mycoted, 2004) กล่าวไว้ว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าการบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้

ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ผลจากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่าในแต่ละโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมได้ดำเนินการในส่วนของ ขั้นที่ 2 คือ การปฏิบัติตามแผน (Do) แต่ยังขาดการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการแก้ไขปัญหา (Act) ซึ่งแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ในจัดการศึกษาให้กับนักเรียนตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) นั้นจะมีประสิทธิภาพได้ต้องใช้แนวคิดการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) เข้าไปบริหารทุกด้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า ขั้นตอนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ได้แก่ การเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนตามเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และการประเมินผล ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do) ได้แก่ การดำเนินงานต่อเนื่องจากการวางแผน โดยมีการอบรมประชุมชี้แจง มอบหมายผู้รับผิดชอบ และให้การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร และดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนที่กำหนด ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ได้แก่ การประเมิน

ผลการปฏิบัติตามแผน โดยจัดให้มีการประเมินผลตามแผนที่กำหนด วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการเปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายกับการดำเนินการตามแผน เพื่อจะทราบว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ได้แก่ การนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไข และหากผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสมในการวางแผนระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย เรื่องการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสรรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะให้แต่ละโรงเรียนมาช่วยสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแก่ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อที่จะสามารถนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนได้ และเข้าใจพฤติกรรมนักเรียนทุกคน

4. ครูควรมีการศึกษาถึงความหลากหลายของนักเรียน ตลอดจนปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ปรับปรุงเทคนิค การจัดทำสื่อต่าง ๆ การสอนบูรณาการให้เข้ากับทักษะการดำเนินชีวิตจริง

5. โรงเรียนควรนำหลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพมาใช้ในแต่ละกิจกรรมตามโครงสร้างซีททั้ง 4 ด้าน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนางานจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เบญจ ชลธารนนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 124 ตอนที่ 61ก. 27 กันยายน 2550.
- ไพพร จิระมิตร. (2554). สภาพการศึกษา รูปแบบการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- รจเรข พะยอมแย้ม. (2553). การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิหาร ชันทอง. (2550). สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- สฤณ นันทะชัย. (2552). การจัดการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 2. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สนิท ไชยลง. (2554). ผลการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโรงเรียนบ้านหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- สมเกต อุทธโยธา. (2556). การเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ. (พิมพ์ครั้งที่ 11). เชียงใหม่: ดาราวรรณการพิมพ์.
- โสภณ คำปาเชื้อ. (2550). การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน. (2558). รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม/เรียนรวม ปีการศึกษา 2558. ลำพูน: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน.

จักรวรรณ์ บัณวล. (2551). สภาพการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดลำพูน. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

